

Силабус освітнього компоненту

Сучасні проблеми цивільного права

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2025-2026, Семестр: 1

Кількість кредитів: денна ф/н - 3, заочна ф/н - 3

Обсяг годин: денна ф/н - 90, заочна ф/н - 90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – екзамен

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компоненту	<u>Сучасні проблеми цивільного права</u> <u>Modern problems of civil law</u>
Викладач	Джуган Вікторія Олегівна, доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук Івано-Франківськ, вул. Максимовича, 13, каб. 215
E-mail:	victoria.dzhuhan@gmail.com
Консультації викладача	Вт. 14.00-16.00

1. Коротка анотація до курсу:

Навчальна дисципліна «Сучасні проблеми цивільного права» є юридичною дисципліною, що посідає важливе місце у системі підготовки майбутніх фахівців-юристів. Ця дисципліна є продовженням та поглибленням базового курсу «Цивільного права», призначеним для студентів магістерського рівня. Її метою є дослідження та аналіз найбільш актуальних, складних і дискусійних питань цивілістики, які виникають у зв'язку з постійними змінами законодавства та правозастосовної практики. Глибоке засвоєння курсу є необхідною умовою для формування висококваліфікованих юристів (суддів, прокурорів, адвокатів, нотаріусів), здатних ефективно захищати суб'єктивні права та інтереси фізичних і юридичних осіб.

Навчальна дисципліна вивчає проблеми розуміння базових категорій цивільного права та цивільних правовідносин, проблеми набуття, припинення та захисту речових прав (права власності, володіння, сервітуту, суперфіцію, емфітевзису), проблеми зобов'язальних правовідносин, зокрема договірних та позадоговірних зобов'язань, особистих немайнових прав, спадкового права та права інтелектуальної власності. Актуальність вивчення спецкурсу «Сучасні проблеми цивільного права» обумовлена його ключовим значенням у постійному розвитку національного права та необхідністю адаптації цивілістичної доктрини до сучасних викликів. Зазначена необхідність обумовлена інституційним розвитком цивільного права України з урахуванням тенденцій, що характерні для цивілізованого громадянського суспільства та європейської інтеграції. Поглиблене вивчення цивілістичних проблем та методології їх дослідження дозволяє визначити нові вектори розвитку приватного права України та країн ЄС, а також оцінити перспективи їхньої гармонізації.

Особливої ваги актуальність набуває через необхідність аналізу правового регулювання цивільних відносин в умовах воєнного стану, що діє в Україні. Тимчасове переміщення населення, виїзд за кордон та окупація територій створили нові вимоги до механізму реалізації та захисту цивільних прав та обов'язків, що вимагає від юристів глибокого розуміння зв'язку цивільного права як інструменту регулювання та цивільних відносин в умовах дії особливого правового режиму.

Мета дисципліни – допомогти студентам-магістрам юридичних вищих навчальних закладів, а також майбутнім адвокатам, нотаріусам, суддям та юрисконсультам у дослідженні та вирішенні проблемних, дискусійних та найактуальніших питань цивільного законодавства та практики, яких можна досягти лише при вивченні цього курсу. Метою курсу є також формування в них системи науково-теоретичних та практичних знань з проблем приватного права, його інститутів, напрямів розвитку й удосконалення законодавства в існуючих умовах.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК11. Здатність утверджувати культуру доброчесності, виявляти та формувати нульову толерантність до корупційних проявів, дотримуватися та послідовно відстоювати високі стандарти професійної етики.

ЗК12. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК16. Здатність демонструвати знання й розуміння правових явищ в умовах глобалізаційних процесів.

СК17. Здатність вирішувати колізійні та конфліктні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних судової практики, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН 18. Демонструвати знання і розуміння проблематики глобалізаційних процесів у контексті розвитку сучасних правових явищ.

ПРН19. Оперувати механізмами ефективного подолання правових конфліктів та колізій у правозастосовній практиці.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	16	10
семінарські заняття	18	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	46	64
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Сучасні проблеми загальних положень цивільного права та суті цивільних правовідносин.	2	1
Тема 2.	Сучасні проблеми речового права.	2	1
Тема 3.	Сучасні проблеми цивільно-правового зобов'язання.	2	1
Тема 4.	Сучасні проблеми цивільно-правового договору.	2	1
Тема 5.	Сучасні проблеми недоговірних зобов'язань.	2	2
Тема 6.	Сучасні проблеми цивільно-правового регулювання особистих немайнових прав.	2	2
Тема 7.	Сучасні проблеми права інтелектуальної власності.	2	–
Тема 8.	Сучасні проблеми спадкового права.	2	2

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Сучасні проблеми загальних положень цивільного права та суті цивільних правовідносин.	2	–
Тема 2.	Сучасні проблеми речового права.	2	–
Тема 3.	Сучасні проблеми цивільно-правового зобов'язання.	2	2
Тема 4.	Сучасні проблеми цивільно-правового договору.	2	2
Тема 5.	Сучасні проблеми недоговірних зобов'язань.	2	–
Тема 6.	Сучасні проблеми цивільно-правового регулювання особистих немайнових прав.	4	2
Тема 7.	Сучасні проблеми права інтелектуальної власності.	2	–
Тема 8.	Сучасні проблеми спадкового права.	2	–

Самостійна робота			
	Опис змісту навчання (наприклад, теми або видинавчальної активності)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Сучасні проблеми загальних положень цивільного права та суті цивільних правовідносин.	5	8
Тема 2.	Сучасні проблеми речового права.	5	8
Тема 3.	Сучасні проблеми цивільно-правового зобов'язання.	6	8
Тема 4.	Сучасні проблеми цивільно-правового договору.	6	8
Тема 5.	Сучасні проблеми недоговірних зобов'язань.	6	8
Тема 6.	Сучасні проблеми цивільно-правового регулювання особистих немайнових прав.	6	8
Тема 7.	Сучасні проблеми права інтелектуальної власності.	6	8
Тема 8.	Сучасні проблеми спадкового права.	6	8

Індивідуальні завдання			
	Опис змісту індивідуального завдання	ДФ год.	ЗФ год.
	Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.	10	10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9.Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	Зараховано
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституті НУ «ОЮА»». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Сучасні проблеми цивільного права» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування, в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, екзамену.

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. Calnan, Richard. A Short Introduction to the German Law of Torts. Wildy, Simmonds & Hill Publishing, 2023. 120 pp.
2. Reid, Kenneth G. C.; Schmidt, Jan Peter; Zimmermann, Reinhard (Eds.). Comparative Succession Law Volume IV: Administration of Estates. Oxford University Press, 2025. 711 pp.
3. Markesinis, Basil S.; Unberath, Hannes; Johnston, Angus C.. Markesinis's German Law of Torts: A Comparative Treatise (4th Edition). Hart Publishing (Bloomsbury), 2024. 553 pp.
4. Novakovic, Marko (Ed.). Common Law and Civil Law Today - Convergence and Divergence. Vernon Press, 2019. 502 pp.
5. Robbers, Gerhard. An Introduction to German Law (8th Edition). Nomos, 2023. 318 pp.
6. Sales, P.; Owen, D.; Calnan, R. (Eds.). Tort Law and the Legislature: Common Law, Civil Law and Human Rights. Bloomsbury Publishing, 2022. 352 pp.

7. Smits, Jan M. Contract Law: A Comparative Introduction (3rd Edition). Edward Elgar Publishing, 2021. 320 pp.
8. Аврамова О.Е., Вакулович Е.В., Горбенко А.С. та ін. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб.; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с.
9. Аврамова О.Е. Цивільне право. Загальна частина: навч. посіб.; за заг. ред. С.О. Сліпченка, О.Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.
10. Баранова Л.Н., Дуденко Т.В. та ін. Цивільне право України: підруч. Частина загальна; за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: 2024. 568 с.
11. Борисова В.І., Іванова К.Ю., Карнаух Б.П., Ходико Ю.Є. Цивільне право України: навчальний посібник для складання вступного випробування в магістратуру у формі ЗНО. К.: Право, 2021. 396 с.
12. Вавженчук С. Я. Договірне право: підручник: у 2 т. Т. І. Харків: Право, 2022. 632 с.
13. Грабар Н.М., Парасюк В.М., Парасюк М.В. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2021. 467 с.
14. Давидова І.В., Харитонов Є.О. Цивільне право України: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Одеса: Гельветика, 2021. 388 с.
15. Дзера О.В. Договірне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2022. 896 с.
16. Дзера О.В. Цивільно-правова наука і практика. Збірник науково-правових (консультативних, експертних висновків). К.: Алерта, 2023. 572 с.
17. Карнаух Б.П. Причинний зв'язок у деліктному праві: монографія. К.: ЕКУС, 2025. 464 с.
18. Кириченко Ю.В. Договірне право України / Кириченко В.М., Кириченко Ю.В., Куракін О.М.: підручник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2024. 230 с.
19. Кіріак О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина): навчальний посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
20. Коротюк О.В. Спадщина з іноземним елементом: практичний посібник. К.: ОВК, 2023. 236 с.
21. Кухарев О.Є. Спадкове право України: підручник. К.: Алерта, 2020. 362 с.
22. Мічурін Є.О. Цивільне право. Загальна частина: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Харків: Право, 2022. 234 с.
23. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1. Вид. 6-те, перероблене. Харків : Право, 2022. 220 с.
24. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 2. Вид. 6-те, перероблене. Харків: Право, 2022. 250 с.
25. Никифорак В.М., Процьків Н.М. Цивільне право України (особлива частина): навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
26. Покровська А. О. Самозахист у договірних відносинах: монографія. Харків : Екус, 2024. 232 с.
27. Попова С.О. Особисті немайнові права юридичної особи: реалії сьогодення: монографія. К.: Право, 2023. 360 с.
28. Проблеми здійснення та захисту цивільних прав в умовах воєнного стану : монографія [Електронне видання] / за ред.: Є. О. Харитонова, О. І. Харитонові, К. Г. Некіт; упор.-укл. Ю. С. Маршук ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2023. 336 с.
29. Рябченко О. П., Сопілко І. М. До питання формування концепції захисту прав людини під час воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2023. № 4. С.414-417.

30. Сліпченко А. С. Цивільний оборот речей : монографія. Харків: Екус, 2024. 240 с.
31. Спадкове право: крізь призму судової практики: монографія / за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Екус, 2022. 536 с.
32. Спадкове право: національні, порівняльні та міжнародні аспекти / за ред. С.Я. Фурси. К.: Алерта, 2025. 576 с.
33. Спасибо-Фатєєва І.В. Право власності. Способи захисту крізь призму судової практики: монографія. Х.: ЕКУС, 2023. 616 с.
34. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право. Загальна частина: курс лекцій. Х.: ЕКУС, 2021. 448 с.
35. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільне право. Особлива частина. Х.: ЕКУС, 2022. 640 с.
36. *Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності: матеріали XXIII наук.-практ. конф., присвяч. 103-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987 рр.) В.П. Маслова (Харків, 7 лют. 2025 р.)*. Харків: ЕКУС, 2025. 372 с.
37. Тетарчук І. Цивільне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 228 с.
38. Тетарчук І., Дяків Т. Зобов'язальне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 192 с.
39. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Одеса: Фенікс, 2023. 446 с.
40. Чернега В. М. Актуальні проблеми цивільного права та процесу: навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 254 с.
41. Чернега В.М. Цивільне право: національне, міжнародне, зарубіжне, порівняльне: підручник. К.: Ліра-К, 2025. 498 с.
42. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи: навч. посібник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.
43. Якубівський І.Є. Цивільно-правовий режим об'єктів, згенерованих штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2024. № 82: ч.1. С. 355-361.

Нормативні акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
2. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
5. Земельний кодекс від 15 жовтня 2001 р. № 2768-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14>.
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 р. № 176/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/176/95-%D0%B2%D1%80>.
7. Кодекс України з процедур з банкрутства 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2597-19>.
8. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3393-17>.
9. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: закон України від 19 листопада 1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/card2#Card>.

11. Про автомобільний транспорт: закон України від 05 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>.
12. Про авторське право і суміжні права: закон України від 01 грудня 2022 р. № 2811-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2811-20>.
13. Про архітектурну діяльність: закон України від 20 травня 1999 р. № 687-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/687-14>.
14. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-V III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2258-19>.
15. Про банки і банківську діяльність: закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2121-14>.
16. Про благодійну діяльність та благодійні організації: закон України від 05 липня 2012 р. № 5073-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/5073-17>.
17. Про залізничний транспорт: закон України від 04 липня 1996 р. № 273/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/273/96-%D0%B2%D1%80>.
18. Про оренду землі: закон України від 06 жовтня 1998 р. № 161-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/161-14>.
19. Про охорону дитинства: закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2402-14>.
20. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: закон України від 09 вересня 2025 р. № 4196-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20/card2#Card>.
21. Про страхування: закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1909-20>.

Підручники, посібники, наукові праці:

11.2. Допоміжна:

1. Білоус Т.Й. Регулювання спадкових відносин в Україні та країнах ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. № 86 (Ч. 2). С. 27-31.
2. Борисова В.І. Оновлення цивільного кодексу України: зміни до загальних положень про юридичну особу. *Нове українське право*. 2023. № 1. С. 40-47.
3. Великанова М.М. Правові наслідки недійсності правочинів: реституція чи кондиція? *Нове українське право*. 2023. № 1. С. 54-59.
4. Великанова М.М. Перевертун О.В. Переддоговірні спори та переддоговірна відповідальність у цивільному праві. *Нове українське право*. 2024. № 4. С. 59-64.
5. Ворожінський Я.В. Актуальні питання інституту визнання необґрунтованими активів. *Київський часопис права*, 2021. № 4. С. 94-102.
6. Деркач І.М. Правова природа зобов'язань з відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями або бездіяльністю органів прокуратури. *Нове українське право*. 2024. № 2. С. 163-169.
7. Дзера І.О. Санкції у цивільному праві України: проблеми теорії та судової практики. Київ: Дакор, 2022. 540 с.
8. Дзера І.О. Система цивільно-правових санкцій у загальній частині Цивільного кодексу України. *ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2020. С. 17-23.
9. Добрянська Н.В. Особливості укладення цивільно-правових договорів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*, 2024. Том 35 (74). № 3. С. 32-36.
10. Карпенко Р.В. Еволюція речового права України. *Право і суспільство*. 2024. Т. 1. № 1. С. 49-53.
11. Кіріяк О. Співвідношення понять «термін» і «момент у часі» за цивільним законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С.32-36.

12. Кравчик М. Б. Сучасні тенденції спадкового права України. *Право і суспільство*. 2022. № 6. С. 92-96.
13. Кройтор В.А. Особливості визнання спадщини відумерлою в доктрині цивільного права та практиці правозастосування *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2024. №5. С. 182-187.
14. Крук Є.В. Гарантії притягнення суб'єктів вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення до цивільно-правової відповідальності. *Актуальні проблеми держави і права*, 2022. № 93. С. 11-19.
15. «Оновлення цивільного кодексу України: формування підходів»: колективна монографія. За ред. проф. Довгерта А.С. і проф. Харитонova Є.О. Одеса: Гельветика, 2020. 674 с.
16. Панченко С. В. Принципи здійснення цивільних прав у динаміці договірного зобов'язання. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2024. №5. С. 204-209.
17. Панченко С. В. Особливості здійснення цивільних прав учасників в договорах купівлі-продажу. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2024. № 6. С. 270-276.
18. Парасюк М.В. Про деякі проблеми цивільного права. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. № 36. С.210-216.
19. Подвірна О.В. Строки та терміни у цивільному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 66-68.
20. Рекодифікація речового права: збірник матеріалів XIV Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 16 травня 2025 р.). Одеса: Юридика, 2025. 200 с.
21. Сафончик О. Право на життя в системі особистих немайнових прав фізичних осіб *Юридичний вісник*. 2025. № 2. С. 84-92.
22. Стрілець М.І. Зміст та істотні умови договору про надання фріланс-послуг. *Часопис цивілістики*. 2025. № 57. С. 30-34.
23. Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності: матеріали цивільно-правової відповідальності: матеріали XXIII науково-практичної конференції, присвяченої 103-й річниці з дня народження доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987 рр.) В. П. Маслова (м. Харків, 7 лютого 2025 р.). Харків: ЕКУС, 2025. 367 с.
24. Федосєв П. Поняття та сутність у сфері оновлення цивільного законодавства України. *Юридичний вісник*. 2021. № 5. С. 71-77.
25. Хряпченко В.П. Актуальні проблеми цивільного права України у контексті євроінтеграції. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 8 (8). С. 214-225. <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/15736/15808>
26. Цибань А.А. До питання цивільно-правової відповідальності за порушення виконання договору про надання послуг із централізованого опалення. *Київський часопис права*, 2022. №4. С. 143-148.
27. Цибань А.А. Цивільно-правовий та адміністративний аспект обмежувальних заходів протидії домашньому насильству. *Часопис цивілістики*. 2025. № 56. С. 93-98.
28. Чаплик І. Ознаки реквізиції за цивільним законодавством України. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 грудня 2021 р. м Львів)*. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 384-387.
29. Шипков Є.О. Цивільні правовідносини та цифровізація. *Часопис цивілістики*. 2025. № 57. С. 109-113.
30. Шишка Н.В. Щодо відшкодування шкоди, завданої використанням технологій штучного інтелекту: стан правового регулювання в Україні та досвід ЄС. *Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (Вінниця, 19 травня 2023 р.)*. 2023. С. 272-279.

31. Якубівський І.Є. Цивільно-правовий режим об'єктів, згенерованих штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2024. № 82: ч.1. С. 355-361.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.rada.gov.ua> Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
<http://www.kmu.gov.ua> Урядовий портал – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
<https://ombudsman.gov.ua> – Уповноважений Верховної Ради з прав людини
<http://www.minjust.gov.ua> - Міністерство юстиції України
<https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
<https://ccu.gov.ua/index.php> - Конституційний Суд України
<http://lib.rada.gov.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
<http://www.lsl.lviv.ua> – Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

**Доцент кафедри
цивільного та господарського права і процесу**

Вікторія ДЖУГАН